

مهدي عيار
 نویسنده و مترجم

در هفتمین روز از شهادت سید مقاومت، سیدحسن نصرا... نگاهی به فعالیت‌های فرهنگ‌ساز این شهید برای احیای تفکر مقاومت در میان اعراب ناامید می‌کنیم. سال ۲۰۱۲، ولید الحوری، پژوهشگر، مستندساز و خبرنگار لبنانی، پایان‌نامه دکترای خود در دانشگاه آمستردام هلند را به کتابی جذاب و خواندنی تبدیل کرد. او در این پژوهش راهبردهای رسانه‌ای حزب... را بررسی کرد تا عناصری را که به محبوبیت اجتماعی و موفقیت سیاسی آن منجر شده، معرفی کند. در این پژوهش به مفهوم مقاومت از دیدگاه گروه شیعه حزب... و اقدامات آنها برای گسترش این تفکر در جامعه لبنان و اعراب پرداخته است. این مقاله خلاصه‌ای از کتاب الحوری است.

حس مقتدرسازی در فرهنگ ناامید اعراب

با وجودی که در کشور لبنان سیاست‌های چپ‌گرایانه تل‌فر و غالباً در راس بوده است، اما تفکر چپ هیچ‌گاه نتوانسته فضای ضدسلطه و مخالفت با کاپیتالیسم جهانی را در اختیار خود بگیرد. این گروه در ایجاد هویت مقاومت علیه اشغالگری اسرائیل و فساد سیاسی و اقتصادی سیستم موفق نبوده است. در عوض گفتمان مذهبی حزب... توانست گفتمانی پرت‌را ایجاد کند که بر آزادی به عنوان نیازی سرزمینی و سیاسی بنا شده است. در واقع حزب... بخش زیادی از نیازهای اقتصادی چپ‌گرا را به گفتمانی تبدیل کرده که مذهبی است. در تفکر حزب... برتری مردم به حدی آشکار است که اگرچه حلقه اول طرفداران آن مردم مذهبی و شیعه هستند، اما در عین حال همه کسانی را هم که در دایره ایدئولوژی این جنبش نیستند، دربر می‌گیرد. احساس ناامیدی و خشم در نتیجه جنگ‌های اسرائیل و حملات آمریکا در خاورمیانه از جمله عواملی است که عموم مردم لبنان و حتی اعراب منطقه را به سمت گفتمان مقاومت و روردرویی با قدرت‌های متخاصم و حکومت‌های خودکامه منطقه سوق می‌دهد. خشم اولین احساس سیاسی است که افراد را به سمت اقدام و حرکت می‌برد. در حالی که تئوریسین‌های چپ‌گرا به دنبال فهمی از سیاست هستند که در رطن خود حامل مقتدرسازی باشد، حزب... توانسته در فضایی که گفتمان اعراب از بعد ۱۹۶۷ ملوژ ناامیدی و شکست بوده، به خوبی این حس مقتدرسازی را به دست دهد. نکته مهم و قابل توجه این است که حزب... این حس را در کشوری ایجاد کرده که عملاً هیچ‌گاه ثبات سیاسی نداشته است.

فرهنگ مقاومت و پایگاه اجتماعی حزب...

دهه ۸۰ میلادی آتش جنگ‌های داخلی و همچنین حضور اسرائیل در جنوب لبنان اشتغنی اجتماعی و سیاسی گسترده‌ای در این کشور ایجاد کرده بود. از سال ۲۰۰۰ و اخراج اسرائیل از جنوب لبنان تا سال ۲۰۰۵ و ترور

داده نما

<p>سه هدف سخنرانی های</p> <p>نصرا...</p> <p>به‌عنوان چهره و نماینده حزب... صدای این گروه بود</p>	<p>۱</p>
<p>با ایجاد گفتمان ما برای همه لبنانی‌ها و اعراب، ملتی و راهی دسته‌بندی‌های قومی و مذهبی ساخت</p>	<p>۲</p>
<p>فرهنگ مقاومت را راهی برای بازیابی آزادی و غرور ملت‌های سرکوب‌شده منطقه معرفی کرد</p>	<p>۳</p>

۱۴ ناشر ایرانی با درخواست از نمایشگاه کتاب فرانکفورت، بیانیه بین‌المللی ناشران حامی فلسطین را امضا کردند. گروه «ناشران برای فلسطین»، یک گروه همبستگی جهانی متشکل از بیش از ۵۰۰ ناشر از ۵۰ کشور، در نامه‌ای سرگشاده به نمایشگاه کتاب فرانکفورت از سازمان دهندگان آن خواسته‌اند که حمله اسرائیل به‌نویسندگان، دانش‌آموزان، مدرسه‌ها، دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها، بایگانی‌ها و ناشران کتاب را در نسل‌کشی مداومی که در غزه در

ایرانی‌ها بیانیه ناشران حامی فلسطین را امضا کردند

رفیق حریری مدت کوتاهی ثبات در این کشور حاکم بود و پس از آن دوباره دستخوش انواع بی‌ثباتی‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی شد. حزب... در چنین شرایطی مفهوم مقاومت را به عنوان راهی برای به هم نزدیک‌کردن این ملت از هم‌گسیخته مطرح کرد. در ذیل این مفهوم زنجیره‌ای از مواردی را تعریف کرد و همه اقشار لبنان، اعم از شیعه و سنی و غیرمسلمان را دور هم جمع کرد. این زنجیره که عامل اتحاد همه‌گروه‌ها بودند، عبارتند از: مقاومت، آزادی، فلسطین/ بیت‌المقدس، عدالت و غرور. این واژه‌ها هویتی محبوب برای حزب... به وجود آورد. مقاومت، مهم‌ترین دلالت و جودی حزب... اگرچه متضمن اقدامات نظامی است اما همزمان سبکی از زندگی نیز به حساب می‌آید. همچنین موقعیتی سیاسی در تضاد با سلطه غرب و اشغالگری و تهدیدهای اسرائیل است. از این جهت، مقاومت به گروه‌های سکولار چپ فعال در حقوق فلسطینی‌ها، مخالفان هژمونی آمریکا و غرب در کشورهای عربی، جمعیت عرب خوانان آزادی فلسطین و همچنین مسلمانانی که از جنبه دینی منتظر آزادی قدس هستند هم مربوط می‌شود. در واقع به گفته لارا لایز، محبوظ حزب...، به خاطر ترکیبی از ایدئولوژی، مقاومت و رویکرد آن نسبت به فرهنگ و توسعه سیاسی - اقتصادی است. به همین دلیل طرفداران حزب... نه‌فقط قشر ضعیف شیعه [در جامعه لبنان]، بلکه بین طبقات متوسط جامعه و حتی طبقه تحصیلکرده و ثروتمند لبنان هم دیده می‌شود. این حرف به این معنی نیست که همه گروه‌های ذکرشده جذب گفتمان حزب... می‌شوند، اتفاقاً بسیاری از لیبرال‌ها، مذهبیون و چپ‌ها یا با این گفتمان مخالفند، اما در هر حال این گفتمان توانسته گروه‌های متنوعی از مردم را خطاب قرار دهد.

گفتمان فرهنگی با رسانه‌های هویت‌بخش

حزب... با اقدامات خود توانست جمعیت شیعه لبنان را از گروه محروم به گروهی منسجم تبدیل کند. شیعیان لبنان تا قبل از بروز جنبش‌های سیاسی و اجتماعی شیعی در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی حتی جزئی از ملت لبنان هم محسوب نمی‌شدند و در روایت‌های ملی از آنها یاد نمی‌شد. ظهور حزب... در قامت نیرویی سیاسی و نظامی لبنانی در دهه ۸۰ و نیرویی منطقه‌ای در دهه ۹۰ و ۲۰۰۰ شیعه را به خط مقدم صحنه فرهنگی لبنان آورد. از این جهت حزب... نه‌تنها توانست شیعیان را به قدرت و اقتدار برساند، بلکه آنها را در هویت ملی لبنانی هم گنجاند. بعدها آزادی جنوب لبنان و جنگ ۲۰۰۶ با اسرائیل به شیعیان لبنان حسی از غرور در حمایت از حزب... داد.

هویت و فرهنگ مقاومت نتیجه استراتژی همه‌جانبه حزب... در تشکیلات، فعالیت‌هایی مثل مراسم مذهبی و بزرگداشت‌های شهدا، تولیدات رسانه‌ای و آراستن محل زندگی و خیابان‌ها به تصاویر شهدا، رهبران مذهبی و همچنین نمادهای فلسطینی است. در چنین شرایطی مردم دائم هویت خود و هویت محل زندگی خود را به یاد می‌آوردند و به آن احساس تعلق داشتند. حزب... موفق شد با استفاده بجا و مناسب از رسانه و گفتمان فرهنگی برتری هویتی برای خود ایجاد کند و مقاومت را به عنوانی تبدیل سازد برای همه مردمی که لزوماً عضو ای تشکیلات شیعه حزب... هم نبودند. آنچه از مقاومت مدنظر حزب... است، با آنچه غرب لیبرال می‌فهمد، متفاوت است. مقاومت آنها در بسیاری موارد فرهنگی و اجتماعی است و سپس سیاسی و نظامی می‌شود.

نقش فعالیت رسانه‌ای در استراتژی حزبی

در کلام سیدحسن نصرا... که ۲۲ سال رهبر حزبی بود، مقاومت یک فرهنگ است و ماموریت حزبی این است که آن را ترویج کند. برای این هدف باید به آموزش نسل جوان همت گماشت و فعالیت‌ها، نمایشگاه‌ها و رویدادهایی

جریان است، محکوم کنند. در یک بیانیه مطبوعاتی که به‌تازگی منتشر شد، «ناشران برای فلسطین» چهار خواست‌خود را چنین تشریح کردند:۱. محکومیت رژیم نسل‌کشی اسرائیل در غزه و تأیید حقوق بشر مردم فلسطین، ۲. امتناع از همکاری با ناشران کتاب اسرائیلی، ۳. جمله شرکت در نمایشگاه کتاب فرانکفورت، ۴. محکوم کردن حملات به نویسندگان، روزنامه‌نگاران و دانشگاهیان فلسطینی و ادعای به این‌که چنین حملاتی بخشی

رسانه‌ها و پدیده نصرا...

۲۲ سپتامبر ۲۰۰۶، یک‌ماه پس از آتش‌بس جنگ ۲۳ روزه، دریایی عظیم از مردم را می‌بینیم در حال تکان دادن پرچم‌های قرمز و سفید لبنان در کنار بنرهای زرد حزب... و سایر گروه‌هایی که مستقیم و غیرمستقیم در جنگ شرکت کرده‌اند. سیدحسن نصرا... قرار است به‌زودی سخنرانی کند و جمعیت منتظرند تا به مردی سلام کنند که به آنها وعده پیروزی داده بود. بلندگوها صدای بلندترانه‌ای حماسی پخش می‌کنند: «پیروزی شما دنیا را تکان داد» و در این لحظه رهبر در برابر جمعیت ظاهر می‌شود و با غرور لبخند می‌زند. لحظاتی بعد از محلی نامعلوم مجدداً بر پرده ظاهر می‌شود تا برای صدها هزار نفر در حومه تخریب‌شده جنوب بیروت سخنرانی کند. مخاطبان اولبنانی‌ها، اعراب و همچنین اسرائیلی‌ها هستند. سخنرانی از شبکه الجزیره و شبکه‌های ماهواره‌ای و محلی زنده می‌شود. در این سخنرانی نصرا... یک بار دیگر به پیروزی الهی مقاومت اشاره می‌کند.

بعد از آزادسازی جنوب لبنان در سال ۲۰۰۰ و به خصوص بعد از جنگ ۲۳ روزه جایگاه خود را به عنوان رهبر موفق‌ترین جنبش مقاومت مسلح در طول دهه‌ها محکم کرد. نفوذ او خارج از لبنان در فلسطین و اراضی اشغالی از جاهای دیگر عمیق‌تر بود. پس از سخنرانی معروف نصرا... در سال ۲۰۰۰، انتفاضة دوم رخ داد و حزب... نماد مقاومت مسلحانه موفق علیه اشغالگری اسرائیل شد. برای همین عبارت پدیده نصرا... مطرح شد. این عبارت مربوط به ظهور دبیرکل حزب... به عنوان یکی از تاثیرگذارترین چهره‌های سیاسی در منطقه است. رهبری کاریزماتیک که از طریق تلویزیون‌های ماهواره‌ای و سایر رسانه‌های موجود در لبنان و کشورهای عربی دهه ۹۰ و ۲۰۰۰ به مردم دسترسی دارد. سیدحسن نصرا... رهبری سیاسی و دینی شد و نقشی مهم در رفتار شیعیان لبنان داشت. او علاوه بر نمایندگی حزب...، نماد مقاومت علیه اسرائیل

چه در لبنان و چه در جامعه عرب بود. اعتبار نصرا...

در جامعه اعراب و حتی اسرائیل یکی از عوامل اصلی برتری راهبردی حزب... شد.

بازتولید گفتمان هویتی

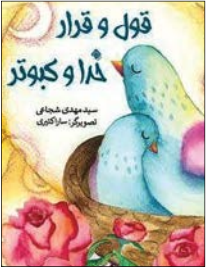
حزب... با موسیقی و ترانه

از طرف دیگر، حضور کم و گزیده نصرا... در رسانه‌ها باعث شد سخنرانی‌های او جزو مورد انتظارترین رویدادهای رسانه‌ای باشد. سخنرانی‌های طولانی او با نظم و ساختاری

برش

ویرترین قوی رسانه‌ای حزب...

به‌طور کلی رویکردهای حزب... و به خصوص سید حسن نصرا... در حوزه رسانه را می‌توان این‌طور خلاصه کرد: حزب... به اهمیت رسانه برای بازنمایی خود و ارزش‌هایش پی برده بود. سیدحسن نصرا... به عنوان چهره و نماد حزب... از این ظرفیت نهایت استفاده را برد. عمده موارد ارتباطات او با عموم مردم اعم از شیعه، سنی و مسیحی، عرب و غیرعرب صورت می‌گرفت. به عنوان یک روحانی شیعه منبرها و سخنرانی‌های خود را از طریق رسانه‌های جمعی به‌روز پیگیری می‌کرد. در سخنرانی‌ها عواطف و احساسات مخاطب را درگیر می‌کرد تا با او همراه شوند. برای این همراهی از زبان مردم کف جامعه استفاده می‌کرد و زبان بدن و مهارت‌های سخنرانی را هم فراموش نمی‌کرد. در خلال این سخنرانی‌ها، جملات و عباراتی را مطرح می‌کرد که قابلیت برجسته‌شدن در کلیپ‌ها و متن‌ها و شعارنویسی‌ها را داشت. مثال معروف آن لیبیک یا حسین یعنی... و اسرائیل از خانه عتکوت سست‌تر است بود. سخنان سید حسن نصرا... با اقدامات عملی و ملموس و البته غرورآفرین حزب... درهم تنیده بود. این ترکیب حرف و عمل به اعتبار حزب... و شخص دبیرکل آن در بین دوست و دشمن می‌افزود به‌طوری که حتی ساکنان اسرائیلی سرزمین‌های اشغالی هم در دوره جنگ حرف‌های او را باور داشتند و می‌دانستند اگر وعده‌ای بدهد حتماً به آن عمل می‌شود. مجموعه این ویرترین قوی از حزب... هم روحیه جامعه اسرائیلی را تخریب و هم غرور ملت لبنان و عرب مسلمان وآزاده را تحریک می‌کرد. این‌طور شد که در ماه‌های اخیر و پس از بی‌عملی یک‌ساله حکام عرب در برابر نسل‌کشی غزه، فلسطینی‌ها بیش از پیش شاهد حمایت حزب... شیعه از خود بودند و تصاویری از شهداتین گفتن آنها برای شیعه‌شدن در فضای مجازی پر شد.

در فرازی از کتاب چنین آمده است: کیوتر سر به آسمان بلند کرد و به خدا گفت: مگر تو قول ندادی که از جوجهام محافظت کنی؟ که مرگ مرد را پیش از رسیدن

دشست به جوجهام برسانی؟ پس چه شد قول و قرارت ای خدا؟ خدا به او گفت: من از تو عذر می‌خواهم. خیلی پیش از این قولی که به تو دادم، قانونی را در جهان قرار داده بودم که نمی‌شد زیر پا گذارم.

کیوتر پرسید: چه قانونی؟ خدا پاسخ داد: اگر کسی گرسنه‌ای را سیر کند و صدقه‌ای بدهد و چیزی به فقیر ببخشد، عمرش را طولانی‌کنم و مرگش را به تأخیر بیندازم. من تصمیم قطعی داشتم که جان این مرد را بگیرم و مرگش را جلو بیندازم ولی او با صدقه‌ای که به فقیر بخشید، براساس قانون همیشگی من، مرگش را به تأخیر انداخت.

قفسه

انتشار «قول و قرار خدا و کیوتر»

کتاب «قول و قرار خدا و کیوتر» آخرین اثر سیدمهدی شجاعی در حوزه کودک و نوجوان است که با تصویرگری سارا کبیری در ۲۴ صفحه رحلی بیاضی به‌تازگی توسط نشر نیستان منتشر و وارد بازار کتاب شده است.

در فرازی از کتاب چنین آمده است: کیوتر سر به آسمان بلند کرد و به خدا گفت: مگر تو قول ندادی که از جوجهام محافظت کنی؟ که مرگ مرد را پیش از رسیدن

دشست به جوجهام برسانی؟ پس چه شد قول و قرارت ای خدا؟ خدا به او گفت: من از تو عذر می‌خواهم. خیلی پیش از این قولی که به تو دادم، قانونی را در جهان قرار داده بودم که نمی‌شد زیر پا گذارم.

کیوتر پرسید: چه قانونی؟ خدا پاسخ داد: اگر کسی گرسنه‌ای را سیر کند و صدقه‌ای بدهد و چیزی به فقیر ببخشد، عمرش را طولانی‌کنم و مرگش را به تأخیر بیندازم. من تصمیم قطعی داشتم که جان این مرد را بگیرم و مرگش را جلو بیندازم ولی او با صدقه‌ای که به فقیر بخشید، براساس قانون همیشگی من، مرگش را به تأخیر انداخت.

از یک پروژه نسل‌کشی است که به‌دنبال محو زندگی و فرهنگ فلسطینی است و ۱.۴ اجرای برنامه‌هایی که نویسندگان، ناشران و روایت‌های فلسطینی را در مرکز توجه داشته باشد. در ادامه با اشاره به لغو مراسم اهدای جایزه برنامه‌ریزی شده به عدنیه شیبلی، رمان‌نویس فلسطینی دراکتبر گذشته، آمده است: تعهد نمایشگاه در سال ۲۰۲۳ جهت افزایش برنامه‌های اسرائیل برای رویداد ۲۰۲۴ همچنان پایرجاست.

راهبرد رسانه‌ای؛ رمز موفقیت

بررسی اجمالی فعالیت‌های سید حسن نصرا... نشان‌دهنده پیش از احیای نظامی نیروهایش به فرهنگ‌سازی با

دقیق تنظیم می‌شد که قبل از هر سخنرانی فهرستی از محتوای آن به اطلاع مستمعین می‌رسید. نصرا... مثل یک آموزگار مباحث خود را با طرح درسی به دقت طراحی شده ارائه می‌داد تا عقاید ایده‌هایش به گوش طیف گسترده‌ای از همراهان و دشمنان، تحصیل‌کرده‌ها و عوام و همچنین سیاستمداران و

دیدگاه

توصیه یک پژوهشگر برای فهم مسائل منطقه

سمیه عالمی، نویسنده و پژوهشگر ادبیات دفاع مقدس به اینا گفت: من در این چند روز به همه توصیه کردم که کتاب «صلحی که همه صلح‌ها را بر باد داد» تالیف دیوید فرامکین ترجمه حسن افشار را بخوانند. او افزود: چون در روایت‌های ما فقط بخشی از ماجرا وجود دارد و بخش کوچک قصه است، در حالی‌که بخش کلان قصه در کتاب صلحی که همه صلح‌ها را بر باد داد، ثبت شده است و ما با خواندن این اثر متوجه می‌شویم از کجا این فتنه‌ها شکل گرفت و چه زمانی ادامه خواهد داشت. تا زمانی که عرب ساکن خلیج فارس و جنوب غرب آسیا، درگیر این باشد که رژیم صهیونیستی و آمریکا را به رسمیت بشناسد، این ماجرا ادامه دارد؛ چون از نظر آنها اینجا منطقه آخرالزمانی است، هم از نظر مسیحیت هم از نظر یهود. دلایل خیلی محکمی دارند که بابت آن ظلم بکنند و ایجاد جنگ و ناآرامی و حضور خودشان را در منطقه گسترش دهند.

دیوید فرامکین در این کتاب شکل‌گیری خاورمیانه جدید پس از سقوط امپراتوری عثمانی را بررسی می‌کند. او برای این کتاب نامزد جایزه پولیتزر شد.